

*С. В. Мирославський, канд. юрид. наук, доц.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВЕКСЕЛЯ В МІЖНАРОДНІЙ БАНКІВСЬКІЙ КОНКУРЕНЦІЇ

Вплив світової фінансової кризи на міжнародну банківську конкуренцію зумовлює необхідність наукового переосмислення особливостей правового регулювання фінансових інструментів, які використовувалися раніше банківським сектором в Україні, та врахування досвіду інших держав світу у даному питанні.

З урахуванням цього набуває актуальності дослідження функцій векселя, які роблять можливим більш широке застосування цього цінного папера у банківській діяльності і, як наслідок, матимуть позитивний вплив на конкурентоспроможність банківської системи України. Дослідженню функцій векселя не приділялося достатньої уваги в Україні. Окремі частини цього питання досліджувались такими вченими, як М. М. Агарков, В. А. Белов, В. М. Гордон, В. В. Грачов, О. М. Єфімов,

73

.. . . . [ ]/
.. // : (26-27 2011 .): 2
.- : , 2011. - . 2. - . 73-75.

Д. І. Мейер, В. Л. Яроцький. При цьому однією з найменш досліджених функцій векселя є його інвестиційна функція.

Як відомо, статус цінного папера наділяє вексель інвестиційною вартістю і потенційною дохідністю. При цьому насамперед необхідно звернутися до поняття “інвестиція”, щоб усвідомити сумісність векселя як цінного папера із відповідними поняттями та їх властивостями.

Законодавство України про інвестиційну діяльність під інвестиціями розуміє всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Під інвестицією прийнято розуміти грошові кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери, які вкладаються в об’єкти підприємницької діяльності з метою отримання прибутку. Основною метою інвестиції є отримання прибутку. Отже, вексель, на наш погляд, може розглядатись як об’єкт інвестиції – цінний папір.

Зазвичай розрізняють фінансові та реальні інвестиції. Фінансові інвестиції передбачають вкладення грошових коштів у придбання цінних паперів: акцій, облігацій, векселів. Таким чином, при фінансових інвестиціях вексель як об’єкт таких інвестицій має розглядатись як цінний папір, властивості якого надають можливість отримання прибутку на суму вкладених у нього коштів. У цьому випадку, на наш погляд, не відбувається реалізація інвестиційної функції векселя, а відбувається реалізація інвестиційної функції грошей, які вкладаються в такий вексель (його придбання).

Інакше виглядає вексель, який поряд із грошовими коштами вкладається (інвестується) в основні фонди та оборотні засоби при здійсненні реальних інвестицій.

Саме при реальних інвестиціях вексель як цінний папір здатен виконувати інвестиційну функцію, яка дозволяє отримувати прибуток не в зв’язку з активацією права, втіленого у векселі, а за допомогою векселя як цінного папера. Іншими словами, при фінансових інвестиціях першочергове значення має право з папера, яке набувається за допомогою права придбання права на папір, з метою отримання прибутку з різниці ціни покупки та ціни продажу, за рахунок дисконту або відсотків. У системі боргових цінних паперів це будуть відповідні класи векселів – дисконтні та відсоткові. Отже, на наш погляд, у цьому випадку реалізується не інвестиційна, а товарна функція векселя.

На відміну від фінансових інвестицій, при реальних інвестиціях реалізуються інші властивості векселя як цінного папера (юридична цінність, яка є мірою вартостей, новаційна функція векселя, кредитна

функція векселя), які в сукупності дозволяють інвестору – векселедавцю та індосанту отримати прибуток з об'єкта інвестування, в який вкладено такий вексель.

При цьому слід підкреслити, що чинне законодавство обмежує коло таких об'єктів, зокрема не допускається внесення векселів до статутного капіталу господарських товариств. Так, ст. 12 Закону України “Про обіг векселів в Україні” передбачає заборону на використання векселів у вигляді внеску до статутного фонду господарських товариств. Отже, на відміну від акцій, облігацій та інших видів цінних паперів, вексель в економічному розумінні не може використовуватись як інвестиція з метою набуття корпоративного права. Інвестиційна функція векселя виявляється насамперед внаслідок його здатності ефективно зберігати вартість, що, у свою чергу, досягається завдяки одночасній дії його гарантійної функції та юридичних властивостей векселя саме як цінного папера.

Можливість реалізації інвестиційної функції векселя у банківській діяльності насамперед забезпечується наявністю у векселя юридичної цінності (а не реалізація закріпленого в ньому права), статусу цінного папера та особливої юридичної природи: абстрактності, безумовності, простоти, вексельної суворості, а також взаємозв'язку із гарантійною функцією.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що одним із напрямків підвищення конкурентоспроможності банківської системи України може стати більш широке використання векселів з огляду на їх інвестиційну функцію, яка, на відміну від інших цінних паперів, виявляється не в здатності векселя бути об'єктом інвестицій, а в здатності бути інструментом, інвестованим у різні об'єкти.